

культурний простір регіону – це необмежений потенціал творчого зростання людини, наділеної рефлексивною свідомістю та прагненням до реалізації свого потенціалу, яка знає власну землю й поважає традиції народів своєї країни; це також підстава для національної самоповаги й визнання світовою спільнотою.

Список використаних джерел

1. Антонович Д. Скорочений курс історії українського мистецтва / Д. Антонович. – Прага : Укр. ун-т, 1923. – 340 с.
2. Бахтин М. М. К естетике слова / М. М. Бахтин // Контекст–1973 : Лит.-теорет. исслед. – М. : Наука, 1974. – С. 258–281.
3. Бродель Ф. Что такое Франция : В 2 кн. / Ф. Бродель ; пер. с фр. – Кн. 1.: Пространство и история. – М. : Изд-во им. Сабашниковых, 1994. – 406 с.
4. Волков С. М. Нові тенденції розвитку культурологічної думки в Україні / С. М. Волков // Культурологічна думка : щорічник. – К. : Ін-т культурології НАМУ, 2009. – № 1. – С. 86–91.
5. Гурин С. П. Маргинальная антропология / С.П.Гурин. – Саратов : Изд. центр СГСЭУ, 2000. – 237 с.
6. Мельникова Н. Е. Феномен маргинальности в системе культуры : социально-философский анализ : дис канд. филос. наук : 09.00.11 / Мельникова Н. Е.; МГТУ им. Н. Э. Баумана. – М. : б. и., 2007. – 124 с.
7. Парк Р. Э. Культурный конфликт и маргинальный человек / Парк Р. Э. // Социальные и гуманитарные науки : РЖ. Серия 10. Социология. – М. : ИНИОН РАН, 1998. – № 2. – С. 172–175.
8. Стоунквист Э. В. Маргинальный человек. Исследование личности и культурного конфлікта / Э. В. Стоунквист // Современная зарубежная этнография : реферативный сб. – М. : б. и., 1979. – С. 90–112.
9. Фролова О. С. Культура творится на границе : о перспективах философско-культурологической теории маргинальности / О. С. Фролова // Культурное многообразие : от прошлого к будущему. – СПб. : ЭЙДОС, АСТЕРИОН, 2008. – С. 118–119.

Марія Бурдикіна

магістрантка Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка
(науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри культурології та методики викладання культурологічних дисциплін Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка Винничук Р.В.)
(м. Полтава)

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОГО ПРОЕКТУ «ГОЛОС ДОНБАСУ» ЗА МОТИВАМИ ТВОРІВ СЕРГІЯ ЖАДАНА

Сергій Вікторович Жадан відомий український поет, прозаїк, перекладач, музикант, і крім того громадський активіст та волонтер. Він сам родом з

м.Старобільська Ворошиловградської області (нині Луганська), тому все що відбувається нині на Сході цій людині не байдуже. Він зосередився на допомозі дитячим і освітнім закладам. Допомагає садочкам, школам, інтернатам, бібліотекам.

Сергій Вікторович і раніше приймав активну участь у суспільному та політичному житті України. З 2000 року є віце-президентом Асоціації українських письменників. Також під час помаранчевої революції Жадан був комендантом наметового містечка у Харкові. Відомий своїми критичними висловлюваннями і публікаціями проти харківських можновладців — Добкіна та Кернеса. У 2011 провів акцію проти закону «Про захист суспільної моралі».

А ще у часи перебудови 1990—1991 років він поширював у містечку рухівські газети та національну символіку. Отже як ви вже зрозуміли, Жадан з юнних років проявляв себе активістом та патріотом, і з роками цей патріотизм лише міцнів та все яскравіше відображався в його творчості та діях. У 2016 році стартувала книжкова ініціатива «Книжка на Схід», спікерами якої стали Сергій Жадан; Євген Романенко (лідер та засновник етно-рок гурту ТаRuta, професійний музикант, співак, гітарист, автор пісень, бард, Заслужений артист України; Станіслав Федорчук (український політолог, публіцист, громадський діяч.); Александра Папина (громадський діяч, організатор культурно-мистецьких ініціатив). Під час цієї акції у 2016 році, яка до речі тривала майже півроку, до бібліотек Сходу передано більше 5 тон книжок. 20 вересня 2017 року стартувала нова хвиля проекту «Книжка на Схід». Проект охопив більше 10 тисяч людей на Луганщині та більше 3 тисяч жителів Донеччини. У підготовці та реалізації проекту, у зустрічах, культурних заходах та обміні досвіду з громадськими ініціативами взяло участь близько 100 волонтерів та активістів із Києва, Харкова, Рівного, Львова та інших міст України. Не обійшлося також без участі волонтерів та благодійників. Загалом на бібліотеки відвезли більше 10 тисяч книг (загальною вагою більше 5 тон). «Книжка на Схід» – нова хвиля поїздок у культурні та освітні заклади Сходу. Метою поїздок є оновлення бібліотечних фондів та проведення культурної комунікації з жителями сходу. У рамках проекту було заплановано відвідати п'ятнадцять районів Донецької та Луганської областей. Це більше 140 великих та малих локацій (БК, бібліотеки, ЦБС, шкіл, інтернатів, дитячих таборів, ВНЗ.). Були проведені тренінги, майстер класи, театралізовані дійства, передача книжок, безкоштовні концерти та інші заходи, до яких також долучаються місцеві активісти та творча молодь. Акція тривала до кінця листопада 2017 року.

Сергій Жадан став відомим сучасним читачам насамперед, як один із засновників літературної корпорації харківських поетів «Червона Фіра» (1991), до якої належали також Р. Мельників і І. Пилипчук. У своїй творчості поети взяли за основу неофутуризм, і це визначило їхню літературну концепцію. Невеличке коло однодумців стало своєрідним східноукраїнським аналогом «Бу-Ба-Бу», ще раз підтвердивши, що українська література на пострадянському просторі продовжує розвиватися, підхоплена хвилею постмодерністського напрямку. Також він бере участь у створенні цікавих мистецьких робіт, серед яких оригінальні мультимедійні проекти, і часто є «мітингувальником» безпосереднім учасником різноманітних громадянських акцій непокори.

Це було схоже на марш-кидок, настільки потужно, на повний голос заговорили молоді письменники, вони ніби очікували тієї жаданої миті сказати своє слово, що переповнювало їх, особливо після розпаду СРСР. Жадан у своїй поетичній творчості, як зазначають літературні критики, зумів поєднати українську поетичну традицію — ідеться зокрема про футуристичну, так звану семенківську — із панк- і рок-субкультурами, що дає підстави (як і раніше, коли з'являлося щось нове) для критичних літературних дискусій, що тривають і досі. Про творчість Сергія Жадана оригінально висловився О. Бойченко: «Жадан ... і до вбивства силаботоніки був дуже сильним поетом, але тепер, остаточно освоївши вірші, що за своєю структурою нагадують хмари, став тим, ким його хотіла бачити історія культури початку століття: її безнадійно застудженим горлом...» Оскільки поет ґрунтовно вивчав творчість Михайля Семенка, то не дивно, що багато поезій написані під впливом великого майстра, який задекларував високий рівень розвитку футуризму в Україні.

Свої почуття та мимовільні думки й асоціації письменник висловлює переважно в поетичних творах, передаючи їх читачам через поетичну медитацію за допомогою лаконічного підбору виражальних засобів. Здається, що авторські переживання й роздуми не матимуть тієї гостроти вираження, якщо не виллються у віршовані рядки. Це помітно, наприклад, у вірші «На цьому майдані все на диво пов'язане...» Подібні твори називають рефлексіями, тож ми маємо зразок інтимної лірики, написаний під час рок-фестивалю «Тарас Бульба» в Дубенському замку, де ліричний герой переживає чергове романтичне захоплення. Такі роздуми, переплетені з асоціативним сприйняттям довколишніх краєвидів, спостерігаємо також у вірші «Тут певно колись було море...», коли «відчуття ірреального проникає по цей бік дійсного». Вірш був написаний «по дорозі додому». Ландшафти рідного краю (Луганщина) з крейдяними виступами спонукають до думки про те, що тут колись були давні моря, поет ніби запрошує пофантазувати разом із ним.

Поетична творчість Сергія Жадана схожа на калейдоскоп вражень, думок, почуттів, переживань, заперечень, спротиву. Він весь час у пошуку, у бажанні бути зрозумілим для всіх, бо молоде покоління по-іншому дивиться на перетворення, що відбуваються в суспільстві. «Жадан жадає, коли не вистрибнути, то бодай виповзти за межі крейдяного кола того маразму, в якому було приречене народитися, а тоді й жити покоління нашого автора» (Павло Загребельний).

Не менш цікаво автор проявляє свою майстерність в прозі. Дуже цікавим та своєрідним є роман «Інтернат» (надрукований у 2017), який ввійшов до списку премії «Книга року» 2017. В ньому йдеться про життя вчителя в умовах війни на Донбасі.

Якщо детальніше, то події роману відбуваються на Донбасі протягом трьох зимових днів 2015 року. Тридцятирічний вчитель української мови на ім'я Паша вирушає до міста (Дебальцеве?), щоб забрати звідти свого племінника, який живе в інтернаті. Час для здійснення такої мандрівки, однак, не зовсім підходящий, адже українська армія саме покидає місто, яке оточують сепаратисти.

Сергій Вікторович дуже гарно оперує словом. Ось наприклад, слово «інтернат» використовується як метафора, тобто не в прямому значенні: під цим словом мається на увазі неукоріненість, непорядкованість та загубленість нашого суспільства, що так й не призвичаїлося у цій країні та страждає на так званий синдром інтернату. Автор

зображує це почуття не укоріненості на прикладі такого специфічного регіону, як Донбас, та вказує на те, що подолання цього почуття — один із найважливіших факторів подолання конфлікту.

«...Одного разу, прокинувшись, ти бачиш за вікном вогонь. Ти його не розпалював. Але гасити його доведеться й тобі... Здавалося б звичайне речення вирване з контексту, та якщо подумати: в рядках закладений дуже глибокий сенс, стільки болю, відчаю та розчарування, що спідкало чималу кількість людей на Сході України». Сергій дуже точно та правильно описав переживання та почуття тисяч людей на прикладі головного героя в романі.

У 2017 році відбулись зйомки фільму «Дике поле» за романом Жадана «Ворошиловград». Як відомо то назву Ворошиловград у 1970–1990 роках мав Луганськ. Що відразу дає нам поняття про що буде йти мова у романі. А фільм «Дике поле» вийде в прокат 11 жовтня 2018 року.

У липні 2011 року було презентовано аудіокнигу «Ворошиловград». Диск із записом тривалістю 17 годин було видано у рамках проекту «Аудіокниги для людей із вадами зору». Наклад розміром 500 примірників розійшовся школами та бібліотеками для незрячих, тому у вільний продаж аудіокнига не потрапила.

У 2015-му році вийшов ще один варіант аудіокниги у непрофесійному виконанні. Книгу записано в форматі аудіофільму, вона доступна для завантаження безкоштовно з торентів. Окрім голосу, запис включає музику та супроводжуючі звуки, що дозволяє глибше зануритись в книгу та краще відчути атмосферу, описану в романі.

У 2011 році вийшов російський переклад роману «Ворошиловград» від невідомого перекладача у харківському видавництві Фоліо, до якого сам Жадан поставився скептично, зазначивши що не розуміє політику видавництва Фоліо перекладати україномовних письменників російською, бо вважає що український читач повинен мати можливість читати українську літературу українською мовою. Роком пізніше, у 2012, у московському видавництві Астрель вийшов другий російський переклад роману, виконаний харківським перекладачем Завеном Баблюном, який за словами Жадана, був більш вдалим за попередній. Отже, як незалежний письменник Сергій Жадан «працює», тобто веде свою творчу діяльність з 2004 року. З того часу і до сьогодні твори цього українського письменника отримували (й надалі отримують) велику кількість не тільки національних, але й міжнародних літературних нагород. Крім цього, збірки Сергія Жадана перекладаються на більш ніж десять мов. Все це піднесло письменника на високий рівень серед інших українських авторів.

Сергія Жадана називають «письменником широкої спеціалізації», оскільки він, так би мовити, не зациклений на певному типі творчості, а є автором як поетичних збірок («Цитатник», «Генерал Юда», «Пепсі», «Балади про війну і відбудову», «Історія культури початку століття», «Марadona», «Лілі Марлен», «Ефіопія», «Вогнепальні й ножові» та ін.), так і прозових творів, зокрема романів («Ворошиловград», «Депеш Мод», «Anarchy in the UKR»), повістей (збірка «Гімн демократичної молоді») та оповідань (збірка «Біг Мак»). Стосовно нагород, які здобули твори Сергія Жадана, то це не пусті слова. Ось декілька прикладів: Збірку «Балади про війну і відбудову» було визнано найкращою поетичною книгою 2001 року. У 2005 році роман «Anarchy in the UKR» здобув премію на конкурсі «Книга року», що проводився у Москві. Збірку

«Цитатник» було визнано найкращою поетичною книгою 2006 року. У 2009 році перекладне видання збірки повістей «Гімн демократичної молоді» зайняла перше місце в німецькому літературному рейтингу. Роман «Ворошиловград» удостоєно звання книги 2010 року за версією BBC. У 2012 році Сергій Жадан здобув відзнаку «Золотого письменника України». Всі заслуги Сергія Жадана важко перерахувати, тому що їх чимало. Проте можна сміло сказати, що саме на таких письменниках, як цей автор, «тримається» сучасна українська література.

Список використаних джерел

1. Антипович Т. Поетичний код С. Жадана: дерево на даху, або Господня арматура / Т. Антипович // Міжнар. Ін-т лінгвістики і права. Вісник. Вип. 3. – Київ: Міжнар. Ін-т лінгвістики і права, 1999. – С. 253–256.
2. Ємець-Доброносова Ю. Як риба у воді [Необов'язкові роздуми над кн. С. Жадана «Балади про війну і відбудову», «Історія культури початку століття» та ін.] / Ю. Ємець-Доброносова // Сучасність. – 2004. – № 4. – С. 146–151.
3. Жадан С. Автобіографічність – це хвороба української літератури / С. Жадан // Політика і культура. – 2003. – № 36. – С. 40–41.
4. Маузер Р. Хрестовий похід Жадана: нова кн. відомого поета та прозаїка «Історія культури початку століття» / Р. Маузер // Веч. Харків. – 2003. – 8 лист.

Оксана Вільхова

*асистент кафедри початкової освіти,
природничих і математичних дисциплін та
методик їх викладання
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка
(м. Полтава)*

НАРОДНЕ ХОРЕОГРАФІЧНЕ МИСТЕЦТВО ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Сьогодні оновлення всіх сфер діяльності суспільства породжує потребу в переоцінці світоглядних орієнтацій, пошуку нових форм та методів навчально-виховної роботи з дітьми. У певній мірі спостерігається підвищена увага до проблеми формування особистості, розвитку творчого потенціалу дітей молодшого шкільного віку. Особлива роль у цьому процесі належить хореографії, яка повинна сприяти у підростаючого покоління розвитку естетичного смаку, почуття прекрасного тощо. Саме в юні роки закладаються основи світогляду, розуміння мети і завдань українського державотворення, становлення духовної особистості, здатної заради загальної справи пожертвувати своїми інтересами. Будь-який шкільний колектив, і, звичайно, художній повинен створити таку атмосферу, у якій ці якості особистості розвивалися б гармонійно. Тому колективам мистецького спрямування, зокрема хореографічним, належить провідне місце у здійсненні завдань виховного впливу.